

Nyt fra Centret

STATENS INSTITUT FOR FOLKESUNDHED, SYDDANSK UNIVERSITET. STØTTET AF TRYGFONDEN OG KRÆFTENS BEKÆMPELSE

Undervisning kan ændre unges kostvaner

En ny ph.d.-afhandling viser, at lærernes brug af undervisningsmateriale om blandt andet sunde kostvaner og smagspræferencer påvirker, hvor meget frugt og grønt elever i 7. klasse spiser.

Effekten af undervisningsindsatser rettet mod at ændre 13-åriges spisevaner afhænger af, i hvor høj grad lærerne bruger det udleverede materiale, konkluderer Thea Suldrup Jørgensen, cand.scient.san publ. og ph.d.

Hendes ph.d. var et led i forskningsprojektet Boost, en større skolebaseret intervention, der undersøger, hvordan man med forskellige virkemidler i skole, hjem og lokalområde kan påvirke og øge store skolebørns indtag af frugt og grønt. På indsatsskolerne fik alle 7. klasseselever hver dag tilbudt et styk gratis frugt eller grønt i en time eller en pause. Desuden fik de kostundervisning i en række fag med afsæt i det undervisningsmateriale, Thea Suldrup Jørgensen og hendes kolleger havde

udviklet. Afhandlingen undersøgte dermed lærernes brug af undervisningsmateriale og ændringer i elevernes indtag af frugt og grønt.

Jo mere undervisning, desto mere grønt spiser drengene

Thea Suldrup Jørgensen hæfter sig ved to overordnede konklusioner.

– Jo mere undervisning eleverne oplevede at have modtaget, jo mere frugt og grønt spiste de ved skoleårets slutning. Jeg kunne se, at de spiste cirka 10 gram mere for hver opgave. Det var dog kun for drengenes vedkommende, at antallet af opgaver så ud til at være afgørende for indtaget, siger hun.

Lærernes anvendelse af undervisningsmateriale hang sammen med, om lærerne oplevede et medejerskab af projektet.

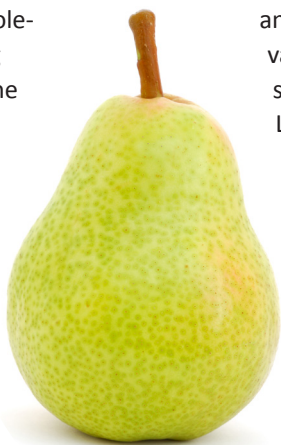
– Jeg kunne konstatere, at de lærere, der havde været på vores workshop forinden, var særlig positivt indstillede.



Det afspejlede sig i deres engagement og motivation. Tid var en barriere for alle lærere. Der er i forvejen mange projekter og ministerielle krav, som kan mindske brugen af undervisningsmateriale som Boost. Det er et vilkår, man må tage endnu mere højde for i fremtidige indsatser.

Tidlige vaner følger os

Projektgruppen var på forhånd advaret mod at lade elever i 7. klasse indgå i projektet, da "deres hoveder er under ombygning", som en lærer formulerede det. Man da det netop er i den alder, at deres indtag af frugt og grønt begynder at falde, gav det mening, forklarer Thea Suldrup Jørgensen og tilføjer: – Og så er det sidste år før udskolingen, hvor eleverne ofte kan forlade skolen og gå til bageren i frikvarteret. Vi ønskede at skabe nye og bedre kostvaner, da vi ved fra adskillige undersøgelser, at de vaner, der grundlægges i ungdommen, følger med os som voksne. Ph.d.-projektet er finansieret af Trygfonden.



Af Søren Ravnsborg, journalist

Sundhed på tværs af Atlanterhavet

Et studieophold på det canadiske Université de Montréal i forbindelse med sit ph.d.-projekt gav Ditte Heering Holt et bredere perspektiv på sundhedsfremme og forebyggelse.

Når Ditte Heering Holt i forbindelse med sit feltarbejde kom ud til de kommunale forvaltninger, lød det gerne: "Nå, nu kommer sundhedsforskeren, så må vi hellere finde gulerødderne frem og gemme kagen væk."

Hun fortæller anekdoten fra feltarbejdet med et skævt smil, fordi den rummer en central pointe om de typiske forestillinger, de fleste af os har om sundhed:

– De traditionelle symboler på sundhed som kost og motion fylder meget i vores forståelse af sundhed. Sundhed på tværs lyder bredt, og er det som udgangspunkt også, men når man ude i kommunerne skal implementere og omsætte sundhedsindsatsen til konkrete handlinger, snævres det typisk ind til at handle om netop kost og motion, fortæller hun.

Ditte Heering Holt er nu i den afsluttende fase af sin ph.d. ved Center for Interventionsforskning, hvor hun har forsket i sundhed på tværs og i den forbindelse undersøgt, hvordan ti kommuner arbejder med sundhed på tværs. Fra januar til juni i år opholdt hun sig ved Université de Montréal for at arbejde med analyser, skrive artikler og på nærmere hold studere de canadiske måder at tænke sundhedsfremme og forebyggelse på.

Den canadiske model

At det blev Montréal skyldtes, at hun på en konference i København fik kontakt med professor Katherine Frohlich, som ikke kun er en betydelig kapacitet inden for sundhedsfremme med et omfattende netværk, men også en dygtig vejleder i forhold til artikelskrivningen. Mødet åbnede op for muligheden for at komme til Montréal og stifte bekendtskab med en anden forskningstradition.

– De arbejder mere teoretisk med ulighed i sundhed, hvor andre videnskaber som sociologien i højere grad inddrages. De har et større fokus på sociale uligheder, så man ikke blot påviser uligheder i sundhed i forhold til eksempelvis rygning og alkoholforbrug mellem forskellige samfundsgrupper, men også bestræber sig på at finde forklaringer på, hvad der forårsager disse uligheder, forklarer hun. Fælles for såvel Danmark som Canada er, at sundhedsfremme er et felt, der nyder stor positiv bevågenhed. I Canada er sundheds-



Det kan være en kold oplevelse at være ph.d.-studerende i Montréal, når temperaturen viser minus 24 grader.

fremme ud over statslig regulering og public policy også en slags græsrodsorienteret bevægelse, der handler om at engagere og involvere lokalbefolkning og lokalområder.

– Man vil fremme sundhed på en måde, der også indebærer livskvalitet og evne til at forvalte eget liv fremfor udelukkende at være et middel til at forebygge sygdom. Derfor skal sundhed tænkes ind i alle politikområder, det kan være uddannelse, miljø, trafik, byplanlægning eller sociale ydelser. Afhængig af, hvilke politikker der besluttes, har de en konsekvens for sundheden og kan fremme eller hæmme sundhed. Med andre ord er antagelsen, at sundhed ikke er noget, der skabes i sundhedsvæsenet, som er der, hvor man kurerer sygdom. Sundhed skabes i vores hverdag, i vores arbejdsliv og i vores familieliv, hvor vi lever og er aktive. Ud af det udspringer strategier for, hvordan man gør det. Sundhed på tværs er den danske version. Det er ideen om, at vi skal samarbejde og koordinere i kommunerne på tværs af forvaltningerne, så alle kommunens indsatser fremmer sundhed, uddyber hun.

Efterlyser kritisk refleksion

I arbejdet med sit ph.d.-projekt har hun haft et åbent og undersøgende udgangspunkt uden nogen bestemt tese, der skulle be- eller afkræftes.

Det er en form for basisforskning, som kan tilføre ny viden om de vilkår og den virkelighed, som interventioner om sundhedsfremme i kommunalt regi skal indgå og fungere i.



Ditte Heering Holts skrivekrog i den lejlighed, hun boede i under sit seks måneder lange ophold.

Der foreligger endnu ingen færdige konklusioner, og arbejdet vil ikke indeholde deciderede anbefalinger til forbedring af praksis og er således ikke anvendelsesorienteret i den forstand.

– Mit ønske er, at vi bliver bedre til at stille spørgsmålstegn ved alt det positive, der knytter sig til sundhedsbegrebet. Jeg vil gerne bidrage med en større kritisk refleksion over, hvornår og hvordan vi arbejder med sundhed og forebyggelse. Med kritisk refleksion kan man lave bedre projekter og implementere dem bedre. Man kan gå mere strategisk til værks og udvælge indsatserne med omhu. Det er muligvis ikke altid den bedste løsning at gøre tingene på tværs, siger hun.

Og så håber hun, at mødet med

de canadiske erfaringer vil blive omsat til en publikation sidenhen. – Når jeg mødtes med de andre ph.d.-studerende, havde vi mange faglige diskussioner. De var meget interesseret i at høre om vores velfærdssamfund. Eksempelvis undrede de sig over vores liberale alkohollovgivning og beundrede vores cykelkultur. Det giver anledning til refleksion over vores eget system og kultur, og jeg er blevet mere socialt bevidst af at blive konfronteret med de spørgsmål. I Danmark har vi større ulighed i sundhed end vi burde i lyset af vores relative høje lighed. Det ville jeg ønske, at der blev forsket mere i.

Af Søren Ravnsborg, journalist

Forskere til folkesundhedsdage

På konferencen Folkesundhedsdage stillede forskere fra Center for Interventionsforskning skarpt på ulighed i sundhed, og på hvordan man kan løfte folkesundheden

En række forskere fra Center for Interventionsforskning fortalte om deres forskning, da der var Folkesundhedsdage i Nyborg i september.

Folkesundhedsdage er en årlig konference, hvor forskere og sundhedsprofessionelle mødes og udveksler viden og erfaringer om sundhed, sygdom og forebyggelse. Temaet i år var "Health in all policies", altså hvordan man kan integrere et helhedshensyn på tværs af sektorer og niveauer for at forbedre folkesundheden og lighed i sundhed. Til dén dagsorden bidrog blandt andre Marie Broholm-Jørgensen, der præsenterede resultater fra centerprojektet "Tjek Ind". Projektet handler om praktiserende lægers perspektiv på, hvordan ufaglærte patienter kan fastholdes i livsstilsændringer. Et foreløbigt resultat er blandt andet, at det er vigtigt for patienternes motivation for livsstilsændringerne, at lægerne respekterer patientens grænser.

Hands on social ulighed

Også andre centerforskere havde posterfremvisninger, oplæg og workshops. Forskningsleder i centeret, Morten Hulvej Rod, var i workshoppen "Hands on – social ulighed i sundhed" gået sammen med fagfolk fra andre institutioner og kommuner. Her fremlagde de smags-prøver på en række nye metoder og igangværende projekter om social ulighed i sundhed i kommunen. Det drejede sig blandt andet om screening for alkoholmisbrug og mistrivsel i jobcentre, metodeudvikling for at sikre lige adgang til kommunale sundhedstilbud og om organisatoriske barrierer for at arbejde på tværs af social- og sundhedsområdet.

En walkshop om bevægelse

Ida Høgstedt Danquah bidrog med viden om, hvordan man får mere bevægelse ind i hverdagen i workshoppen "Stillesiddende adfærd i et folkesundhedsperspektiv". Her fik deltagerne både en gåtur udenfor og en præsentation af metoder til at få mere bevægelse ind i hverdagen. Der var mere end 300 deltagere til konferencen, der var arrangeret af Dansk Selskab for Folkesundhed.

**Af Thomas Gredsted,
kommunikationsmedarbejder**



Nyt ph.d.-forsvar i centret

Der var fokus på trivsel og sundhedsfremme blandt elever på tekniske skoler, da Betina Bang Sørensen for nylig forsvarede sin afhandling ved Center for Interventionsforskning. I afhandlingen har Betina Bang Sørensen undersøgt, hvilken betydning sociale relationer, fysiske rammer og materialitet har for unges trivsel på tekniske skoler. Hun har også undersøgt, hvad der skal til, for at elever på tekniske skoler får større lyst til at møde op på skolerne hver dag. Formålet med afhandlingen var et at procesevaluere interventionssprojektet "Trivsel, Fællesskab og Faglighed", der er blevet gennemført på fire tekniske skoler. Interventionssprojektet viste, at en stor del af de elever, der starter på en teknisk erhvervsuddannelse, ikke fuldfører uddannelsen, og at forbruget af rusmidler er større end på andre ungdomsuddannelser.

Udgives af:
Center for Interventionsforskning
Statens Institut for Folkesundhed
Syddansk Universitet

Øster Farimagsgade 5A, 2.
1353 København K
Tlf. 6550 7777
www.interventionsforskning.dk

Direktør og centerchef:
Morten Grønbæk
mg@si-folkesundhed.dk

Redaktør:
Birgitte Hornhaver
biho@si-folkesundhed.dk

Centret er støttet af:
TrygFonden
Kræftens Bekæmpelse